

Motion till riksdagen 2009/10:Kr225

av Finn Bengtsson (m)

Lambohovs säteri i Linköping som nationellt minnesmärke

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna för Lambohovs säteri i Linköping som nationellt minnesmärke.

Motivering

Lambohovs säteri är ett av de bäst bevarade exemplen på svensk herrgårdsarkitektur från 1700-talet i landet. Byggnaderna stod färdiga 1766. Arkitekten Jean Eric Rehn stod också för inredningen med unika dörröverstycken och väggspelar som fortfarande finns kvar. Flygelbyggnader och ekonomibyggnader är liksom huvudbyggnaden sedan 1966 skyddade som byggnadsminnen. Även parken har stora kulturvärden och närheten till eklandskapet förstärker dess attraktion.

År 1966 förvärvade Linköpings kommun Lambohovs säteri med villkor att säljaren med maka skulle ha rätt att bo kvar under sin livstid. Byggnaderna har under senare år förfallit och lidit av eftersatt underhåll. Under det senaste halvåret har en renovering inletts men syftar endast till att åtgärda de mest akuta bristerna. Mot bakgrund av de unika kvaliteter byggnaderna tillsammans med den omgivande miljön utgör är det av största vikt att skyddet för säteriet utvidgas.

Lambohovs säteri med rötter i medeltiden är en värdekärna och representant för 1700-talet i *riksintresset för kulturmiljö KE31*. Övriga värden i riksintresset har formats av den mäktiga Slakaåsen, vilken befolkats sedan 10 000 år tillbaka. Området har dessutom varit tingsplats troligen sedan bronsåldern fram till 1800-talet.

Fel! Okänt namn på

Förslag

Det är ett nationellt intresse att på ett bättre sätt bevara den unika kulturmiljön och att samtidigt tillgängliggöra den för både nutida och framtida generationer.

1. Vi föreslår därför att Lambohovs säteris framtid utreds med syfte både till bevarande och för att utveckla och tillgängliggöra dess nationella kvaliteter som en offentligt ägd och sammanhållen enhet. Detta kan göras genom att bilda "Kulturstadsparken Slaka-Lambohov" i området och som inkluderar både säterimiljön och riksintressets andra värdekärna den gamla kyrkbyn med uråldrig tingsplats och fornlämningar såsom världens största kvadratiska stensättning. Vi anser att det är möjligt att både bevara 1700-talsmiljöns unika kvaliteter och att alldeles bortsett från detta också fylla den med aktiviteter i samklang med den värdefulla miljön. Det kan vara boende, kafé- och restaurangverksamhet, gårdsbutik, parkkultur, trädgårdsbutik, byggnadsvård, kulturvandringar, historiska verkstäder för barn, äppeldagar, musik, teater och andra kulturaktiviteter såsom 1700-talsvecka, dramavandringar med Berzelius, matverkstad, örtagård, m.m. Med en bred verksamhet blir målgrupperna såväl barnfamiljer som medelålders och äldre. Då det också är en betydelsefull period i Sveriges historia som illustreras här blir säteriet även ett turistmål för besökande från hela Europa. Anläggningen ligger för övrigt nära Sveriges demografiska mittpunkt i Närke-Östergötland något som underlättar dess utnyttjande.
2. Vidare föreslår vi en utredning av möjligheterna att koppla samman dessa kulturmiljövärden med minnet av Sveriges (vid sidan av Carl von Linné) genom tiderna internationellt mest kände forskare nämligen J. Jakob Berzelius. Detta kan göras genom att bygga upp ett världsunikt museum i den unika och tidstypiska 1700-talsmiljön vid Lambohovs säteri. Berzelius växte upp i Linköping i slutet av 1700-talet och utbildade sig sedermera till läkare och kemist. Som sådan nådde han internationell ryktbarhet, vilken endast kan jämföras med Linnés. Berzelius grundade Svenska Läkaresällskapet, startade Karolinska Institutet, upptäckte en rad grundämnen (såsom kisel, Si), utvecklade forskningsfältet biokemi och skrev dessutom en rad internationellt spridda läroböcker i kemi under första halvan av 1800-talet. Det han är mest berömd för är sannolikt det system han år 1811 föreslog för kemiska beteckningar. Det av FN utlysta internationella kemiåret 2011 sammanfaller således med 200-årsminnet av detta kemiska system. För närvarande är Berzelius unika efterlämnade forskningsutrustning tyvärr nedpackad i flyttlådor på Kungliga Vetenskapsakademien – i väntan på ett nationellt initiativ såsom detta. Bevara och utveckla både kulturmiljön Lambohovs säteri och Berzelius minne – i en nationellt unik kulturstadspark!

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 30 september 2009

Finn Bengtsson (m)